

A zsidók családneveiről.

— Tanulmány. —

Írta: *Mandl Bernát.*

Ha valahol és valamikor szükséges tanulmányban foglalkozni a zsidók családneveivel, úgy főképpen minálunk Magyarországon van most erre nyomós okunk, hol a tömeges névmagyarosítás következtében ma-holnap alig marad hirmondója a régi zsidó családneveknek. Hitsorsosainknak azon eléggé nem dicsérhető iparkodása, mely egyre arra buzdítja őket, hogy idegen hangzású családneveiket magyarokkal cseréljék fel, a magyar nemzethez való hozzátartozandóságukat így külsőleg is tanúsítva, egymásután eltünteti az ősök felvette családneveket. És ezek közt sok oly régi tisztes zsidó családnévnek is az örök feledés mélyébe kell merülnie, melyek eladdig egy-egy család előkelő származásának vagy dicső történetének nyomait rejtették magukban. Sőt hány oly név tűnik így el, mely nemcsak egy családnak, hanem egy egész ország zsidóságának valamely történeti emléket tartotta eleven emlékekben, arról nem is szólva, hogy sok régi zsidó családnévből a kulturhistóriai adatok egész tömegét lehetne összeállítani, melyek felderíthetnék előttünk őseink régi foglalkozási körét. Hisz elismert igazság: hogy ha valamely népnek minden históriai forrása nyomtalanul el is tűnnék és csak személy- és családnevei maradnának meg, úgy ezeknek gyűjtése, rendezése, keletkezési és nyelvi magyarázata még mindig még nem vetendő kutatási anyagot nyújtatna ama nép jellemének és kulturfejlődésének megvilágítására. Különösen fontosak ezen szempontból régi személyneveink, a héber nyelv legrégebb jellemzői, melyeket azonban az európai zsidók már száz évvel ezelőtt elvetettek. Pedig ezek a nevek az évezredek változatos nyelvi átalakulásain keresztül mintegy megkövülve szállottak ránk népünk ősi életének emlékei, rég elmúlt családi események hirtívői gyanánt.

A sok téves nézet közé, melyeket az újabb zsidó-történeti kutatások helyreigazítanak, tartozik azon eddig általánosan elterjedt hit is, hogy a zsidók csak az újabb időben, minálunk a XVIII. század vége felé vettek volna fel családneveket és azelőtt ilyeneket nem használtak. Ma már világosan kimutatható, hogy a családnevek őseink közt majdnem minden országban legalább oly régi keletiek, mint más hitűeknél. A XIII. században élő rabbi Jehuda hachaszidnak azon tapasztalati mondása: a milyenek a keresztények szokásai, olyanok a legtöbb helyen a zsidókéi is,¹ itt is való

¹ Szefer hachaszidim 1106. §.

igaznak bizonyul. A nagy társadalom minden kultuurmozzanata a benne élő zsidóság szűkebb keretében is mindig megnyilatkozott és ott, hol kivételes helyzete nem engedte a művelődés bizonyos ágának teljes kifejlődését, legalább kisebb színterben vehetjük azt észre, melyek kedvező körülmények között legott általános jelenséggé válnak.

Ugy vélem, jobb lesz, ha legelőbb is a családnevek elődjével: a vezetéknevekkel foglalkozunk.

A bibliai korszakban oly vezetéknevekre, melyeket egymástól származó családok más családoktól való megkülönböztetésére használtak volna, nem akadunk. A Szentírásban előforduló első emberek, valamint később a kiválóbb emberek is, rendszerint csak személynévükkel szerepelnek. Ábrahám, Mózes, Sámuel, Jezsásjas, Ezra: mind csupa személynév. Mások meg majdnem mindig, többszöri felemlítés mellett is atyjuk vagy anyjuk nevével együtt idézettek. Az atyai jussukért oly bátran kiálló első feministákat: Czelefohot leányait, kik erélyes fellépésükkel a mózesi örökös joghoz egy nekik kedvező pöttörvényt vívtak ki maguknak, a biblia több helyen csak atyjuk nevén említi.

Ilyen atyanevekkel, melyekből később az ugynevezett patronymikonok keletkeztek, a szentírásban gyakran találkozunk, főképpen ott, hol ez több hasonló nevű személy megkülönböztetésére szükséges volt és ilyenkor nemcsak mások illették embertársaikat, hanem kiki maga is élt ily megkülönböztető névvel, amint ezt egynehány a bibliai korszakból származó és a londoni, párizsi és berlini muzeumokban őrzött zsidó pecsét feliratai tanúsítják. E szokást még a makabousok korszakában és a következő századokban is követték. Jonathan, a hős Makkabi fivérének pecsétkövén ily felírás látható ¹ ליהונתן בן מתת Jonathan Matatjahu fiaie.

Az egy századdal később uralkodó Salome zsidó királynő, ki nem tévesztendő össze Herodes kegyetlen leányával, Wilde darabjának csodálatos hősnőjével, hanem azonos azon jószágos és okos asszonynyal, ki népét boldogító uralkodásával, dicső nevét aranybetűkkel írta a zsidók történetébe, — ez a Salome tehát a szokástól eltérőleg férje: Jannaeus Sándor után vette fel vezetéknevét és Salome *Alexandra*-nak nevezte magát, noha leánya volt a híres Simon ben Setachnak. Ily elnevezéseket különben a görögök és rómaiak is használták. A görög Heraklides, Aristeides, Chionides, Simonides és a mai görög nyelvű „ides” képzővel végződő nevek, valamint a római Numma Pompilius, Ancus Marcius voltaképpen szintén patronymika. A talmud révén ismeretes férfiak szintén főképpen atyáik nevén szerepelnek, úgy mint: rabbi Jochanan ben Zakkai, r. Eliezer ben Hyrkanos, r. Simon b. Eliezer vagy aramul: r. Acha bar Huna, r. Ika bar Abin stb., de emellett sokaknál matronymikont és egyéb vezetéknevet is látunk, pl. r. Mari bar Rachel, r. Jehuda hanaszi, r. Jochanan haszandler (a boeszkorkészítő), r. Chiszda hakohen. Mások meg származási helyük után választották vagy kapták vezetéknevüket u. m.: Galilaeai Jósze, Giskalai Jochanan. A babyloni és perzsa zsidók közül is sokat egyáltalában csak származási helyük után neveztek el: Mose Akbara, Obádjah Ispahani.

Jeruzsálem második elpusztítása után az európai világra szétszóródó zsidóság személy- és vezetékneveivel környezetéhez simult. A Róma zsidó katakombáiban olvasható sírfeliratok és egyéb felfedezett epigraphiai maradványok mutatják, hogy őseink a római birodalomban való letelepedésük első idejében latin vagy inkább a rómaiak közt akkor divó görög személy- és vezetékneveket használták ² mint

pl. Grintus Claudius Synesius, Ptolomaeus Dionysius fia, Flavia Antonia (matronymikon).

A római uralom alatt élő galliai zsidók bibliai nevük mellett még az országban szokásos neveket is viselték.¹ A köztük előforduló *Armentarius*, *Gozulus*, *Priscus*, *Siderius* minden kétség nélkül vezetéknevek voltak.

Az arabok és mókok közt élő zsidók Babyloniában és Spanyolországban szintén környezetük nomenklaturáját vették fel és vezetékneveiket eszerint arabizálták. Ez világosan kitünik a következő híres irodalmi nevekben is: *Aron ibn Sargadu*, *Isak ibn Gikatilla*, *Jehuda ibn Daud*, *Salómó ibn Gabirol*, *Mose ibn Ezra*. A mellett gyakran származási helyük után is neveztek magukat, mint pl. *Zerachja Geroni* (1125—1186), ki a kataloniai *Geroná*-ból való volt, mely helység sok hasonló nevű kiváló zsidó írónak, az ugynevezett *Geroniáknak* szülővárosa volt. Mások meg valamely minőségi epithetont tettek nevük után, mint *Seset Benevisti* (1131—1210). Hasonlót látunk francia zsidóknál, kik közt az 1000. év körül egy *Joseph Bonfils* nevű rabbi találunk, 1300 körül egy *Don Astruc en Durande Lunel*-t, kinek nevéből szintén erős nemzeti zománc csillog felénk, de kinek egyszerű héber neve *Abba Móri Mózes* volt és ugyanezt találjuk ennek kortársánál *Don Profiat*, vagy másképpen *Jakob ben Machir*-nél, ki egy ideig a montpellieri orvosi fakultás dékánja volt² vagy *Jakob Bon-Giorno Poel* csillagásznál és sok másnál.³

Az első igazi zsidó családnevek azonban, úgy látszik, Olaszországban fordulnak elő. Epitaphiumok maradványai adnak hírt arról, hogy olasz zsidóknál már ezer évvel ezelőtt is használtak családi neveket, tehát már oly időben, midőn még a fejedelmi családoknak sem volt állandó családnevük.

Egy Brindisiben felfedezett és 832-ből származó zsidó sírkövön azt olvashatjuk, hogy alatta *Lea Jefet Mazal* leánya nyugszik.⁴ Ily családneveket valószínűleg valamely közös jellemvonás, vagy a származás alapján vettek fel. Például: egy Franciaországból Olaszországba bevándorolt család állandóan a *Gallichi* nevet viselte, egy másik ugyanazon okból hol *Carfati*-nak, hol *Francesse*-nek nevezte magát. Egy Busechis nevű helységből eredő család *ביציקי* (Buciki) egy Cepranóból való család *צפיריני*-nak (Cefroni) transcribálta nevét. Rossiból származik a régi híres *de Rossi* család, mely nevét *ארוסי*-ra hebraizálva is szokta használni. Híres volt a *Betelida* nevű család, mely *Casadio* (= *בית אל*) olasz fordítása alatt is szerepel. Volt Olaszországban sok századdal ezelőtt egy híres *Anavim* nevű család, egy *Pansieri* család és sok hasonló.

A középkor végén az olasz zsidók már majdnem mind állandó családneveket használtak. A hazátlan, bolygó zsidó megható hűséggel ragaszkodott családi névben azon országhoz, vagy városhoz, melyben született, hosszabb, vagy rövidebb ideig tartózkodott, mások megint genealógiai érzékkel, vagy kegyelethől családi névnek tartották meg azon vezetéknevet, melyet valamelyik ősük egy jellemző tulajdonság alapján kapott.

Épp oly korán éltek a spanyol zsidók is családnevekkel, melyek közt a legrégebb és leghíresebb a *Kimchidák* és *Benevistik* (XII. század); utóbbi családnév különben Olaszországban is nagyon el volt terjedve. Egy *יום טוב* (Jóm tóv, azaz jónap, ünnep) nevű ember után, ki 1244 körül Aragoniában adóbeszedő volt, az utódjai a *Bondia* családi nevet vették fel, melyel valószínűleg a ma is híres *Bondy* családnév etymologice összefügg.

(Folyt. köv.)

¹ Levy Epigr. Beiträge z. Gesch. der Juden. Jahrbuch, Leipzig 1861, 263. l.

² Levy u. a. 272 és kkl.; Vogelstein és Rieger, Gesch. d. Juden in Rom, I. 460 és kkl.; Berliner Gesch. d. Juden in Rom, I. 181 és kkl.

¹ Grätz, Gesch. d. Juden. V. k. 56—57.

² Grätz i. h. VII. 285. és kkl.

³ U. a. VIII. 94. l.

⁴ Jewish Enciclopedia IX. k. s. v. Palaeografie.

³ A zsidók családneveiről.

— Tanulmány. —

Irta: *Mandl Bernát.*

II. József rendelete¹ szerint minden zsidó családátya köteles volt megválasztott családnevét a helység előljáróságának írásban bejelenteni, mire a vármegye kiküldöttje — rendszeren egy főbíró — a főbivalval együtt aláírta a bejelentő lapot, ellátta pecsétjével és egy tisztviselő az így hivatalosan elismert neveket egy külön lajstromba iktatta. Aki ezután nevét megváltoztatta, 50 forint bírságra ítélték, vagy vagyontalanság esetében kiutasították az egész birodalomból.

Sok zsidó, nevezetesen a hagyományhoz szigoruan ragaszkodók — mint minden újítástól — megijedtek e rendelet miatt és csak nagyon nehezen törődtek bele abba, hogy eddig használt nevüket *ujjal* csereljék fel. Megható hűséggel ragaszkodtak addigi patronymikonukhoz, vagy azon helység nevéhez, melyben nekik vagy családjuknak hosszabb vagy rövidebb lakási engedélyük volt és a régi névnek legálább nyomát belevitték az új névbe is. Csak így keletkezett az a sok mesterkélt, maig fenmaradt családnév.

Ha valakinek addigi zsinagógai neve Jakob ben reb Mose volt, akkor a ben reb Mose kezdőbetűinek összevonásából keletkezett a Bram (ברם) szó. A kiküldött bizottság által az illető Bram Jakabnak iratta be magát a hivatalos jegyzékbe. Más valaki, akinek neve Izrael ben reb Mordchai Rausnitz volt, ily módon már Bramer (ברמר) Izraelnek nevezette magát és e rendszer szerint lett a ben Simomból a Basch (ביש), a ben reb Jonah Leb-ből a Brill (בריל), a ben Kodós, vagy a martyrhalállal meghaltak fia nevéből a Bak (באק), a Kohen czedek-ből a Kacz (כאק) név, s így tovább.

¹ E rendeletet egész terjedelmében közölte a Magy. Zs. Szemle XVI. kötetének (1899) 371. lapján.

Öseinknek egy nagy része apjuk, vagy anyjuk nevéből hivatalos új családnevet más módon képeztek. Ábrahamból, melynek vulgarizált alakjai Abel és Abel voltak, lett Abelesz, Moséból: Moschelesz, Iudából: Jüdelesz és Jüdelesz, Joelből: Jaulusz, Jolesz és Julesz, Nátánból: Notelesz, Perlből: Perelesz, Jitelből: Jaitelesz.

Ezek az „eles“ végű családnevek, melyeknek a hangzása olyan, mintha héber nevek volnának és gyakran a multság tárgyául, antisemitáknál meg éppenséggel guny tárgyául szolgálnak, voltaképpen ősi német és a tiroli, valamint a württembergi sváboknál még mai napig is kedvelt becézgető nevek.¹ Ily nevekben nincs mit nevetni. A németeknél sokkal előbb képződtek a hasonló családi nevek, melyek közt a Peters, Ebers, Berends és Siemens nevek még manapság is nagyon gyakoriak. Az ő felnémet nyelv korszakában az „eles“ képzővel alakított szóképzéssel nem ritkák. Abból az időből maradtak ránk Rikelesdorf, Hetzelesdorf és hasonlók. Hollandiában is gyakoriak. Így pl. Andeles, Bateles, Vinkeles. De a legfeltűnőbb az a tény, hogy Westfaliában egy kat exochen zsidó név: a Kohn keresztény családok közt nagyon el van terjedve, még pedig oly keresztény családok közt, melyek áriai eredetüket a reformáció idejéig vezethetik vissza.

Más képzésű patronymika és matronymika II. József korából e családnevek is: Bär, Beer, Berl, Bermann, Bernfeld, Bernstein, melyek a Jiszaszchar személynévből keletkeztek. Naftaliból (kit Jákob, az ősz, szarvas ünöhöz hasonlított) képződtek: Hirsch, Hirschl, Hirschler, Hirschmann, Herz, Herzl, Herzmann, Herzfeld, Herzka, a farkashoz hasonlított Benjaminból: Wolf, Wolfner, Wolfinger. Jehudából (ki az oroszlan címerét kapta) Löw, Löwe, Löwinger, Löwenberg,² Löwenfeld, Löbl, Löblin stb. Ily módon számtalan családnevet lehetne férfiú személynévre visszavezetni. Ugyanazon időben a német zsidók is hasonló patronymiai családneveket vettek föl, pl.: Bersohn, Löwensohn, Mendelssohn, Salamonsohn, Jakobsohn, Philippsohn. Ez, amint már fent is említettük, nem volt specifikus zsidó szokás, hanem germán népeknél, nevezetesen a dánok-, svéd- és angoloknál már régebb keletű. Köztük ilyen nevek mint pl. Petersen, Paulsen, Andersen, Nansen, Bunsen, Ibsen, Johnson, Robinson, Edison nagyon gyakoriak, épp úgy mint az oroszok közt a hasonló képzésű Petroff, Pavloff, Ignatieff, Ivanoff, a szerbek közt a Petrovics, Pavlovics, Markovics, a spanyolok közt a Fernandez, Rodriguez, Méndez, Lopez és a skótok közt a Mac-Mahon, Mac-Donald, Mac-Kinley családnevek. Női személynévekből is keletkeztek családnevek. Ilyenek pl. Rosner, Rosinger, Rosenfeld, Rosenberg, melyek Rose női névből származnak. Akinék édesanyját zsidó nevén Deborahnak hívták — mely szó hébertül annyit jelent mint méh — az Bien, Bienenstok, Bienenfeldnek nevezette magát. Így lett Goldéből: Gold, Goldner, Goldberg, Goldstein, stb. Blumból: Blum, Blumenfeld stb.

Ezen tetszetős hangzású nevek analogiájára mások valószínűleg hasonló összetett szavú neveket képeztek. E célból elbarangoltak képzeletükben erdőbe, mezőre, rétre, szőlőkertbe, míg nekik tetsző nevekre akadtak. Ily módon keletkeztek ezek a családnevek: Waldmann, Eichenwald, Buchwald, Lindenbaum, Feldheim, Weichselbaum, Wiesenthal, Weinberger, Lilienthal. Rendelkezésükre állott a német nyelv nagy szókínese, kényük-kedvük szerint duslakodhattak benne. Kimerítették a színskála minden árnyalatának kifejezéseit: Weisz, Schwarz, Roth, Blau, Grün, Gelb, Braun, Grauer és az ezen színekkel való minden elképzelhető összetételeket u. m. Weiszfeld, Weiszburg, Weiszmann, Grünfeld, Rothmann

stb. Elkalandoztak az állatok világába és onnan is szedtek maguknak családneveket u. m. Ochs, Stier, Bock, Widder, Fuchs, Hecht, Hahn, Adler, Geier, Stiglitz; de az államevek mint családnevek azelőtt a keresztényeknél sem voltak ritkák. Talán épp ezért vettek fel ilyen neveket a zsidók is. Különböző ily füres hangzású családnevekre más nemzetek közt szintén rákadunk. Ki hinné, hogy pl. Forquato Tasso értelmé voltaképpen ez: lelancolt borz és Boccaccio hü fordítása nem más, mint: nagy száj.

(Polytatása következik.)

¹ Wochenschrift 1907. 219. l.

² V. ö. Tänzer, Gesch. d. Jud. in Tirol I. 194. l.

összeírásban ismét sok magyar zsidó családnévünk. Csupán csak Somogy megyében lakó zsidók közt fordulnak elő e nevek: Török, Szabados, Sörös, Farkas, Póka, Pálkás, Vámos, Virág, Kemény, Császár, Kis, Szarvas, Gergely, Szabó, Vörös, Szűts, Nagy, Fodor. Tabon amaz összeírás szerint az ottani zsidóság majdnem negyed részének volt akkor magyar családneve.

Nagy lehetett már a családnevek változtatása körüli szabadosság, úgy hogy a 19. század elején megint erősödő arisztokratikus szellemből kifolyólag 1802. február 18-án oly rendelet adatott ki, hogy zsidóknak főnemesei családok neveit, mint Dietrichstein, Lichtenstein, Schwarzenberg stb. fölvenni nem szabad. De nemcsak a zsidók közt mutatkozott akkor a családnevek önkényes megmástitására való kedv; más hitűek közt is akadt rá eset. Ezen visszaéléseknek véget vetendő, 1844. november 13-án császári rendelet jelent meg, melyben szigorúan meghagyatott, hogy nevét mindenki csak fontos okokból és csakis helytartósági engedéllyel változtathatja meg.

A francia zsidók részére 1808-ban adtak ki oly rendeletet, mint minálunk 1787-ben; Poroszországban pedig az utolsó ily tárgyú rendelet 1845. október 31-én kelt.

Az európai zsidók közt a családnevek végleges kialakulása a múlt század első felében már mindenütt befejeződött volna, ha e század második felében éppen minálunk nem következett volna el a névmagyarosítás utáni általános lelkes vágy, mely a magyar zsidóknak már megállandósított német neveit újabb változásnak vetette alá. Sajnos, ezen változások nagyobb részt minden rendszer nélkül és a családnévben rejlő történeti kapocs, sőt a kegyeletes emlék teljes mellőzésével történtek, úgy hogy 2—3 emberöltő lefolyta után az ivadékok azt sem fogják tudni, hogy családjuk a papok, vagy a leviták nemzetségéhez tartozik-e, nem halt-e valamelyik ősük dicős vértanúi halált, vagy hogy családjuk Olaszországból, vagy Németországból származott-e ide hazánkba. Mennyivel hűségesebb és kegyeletesebb eljárás lett volna az, ha a levetett tisztos német családnevek értelmét lehetőleg átláttálták volna a fölvetett új magyar nevekbe. Semmivel sem hangzik szebben példának okáért a Kohn helyébe választott *Komlósi* név, mint a héber név értelmének és történetének jobban megfelelő *Pap* név; a Kramer helyett fölvetett *Kerényi* semmivel sem különb az épp oly törzsközségi *Kalmár* névnél.

*

A magyarországi zsidók közt még ma is előforduló német és szláv családnevek tömkelegét valamelyes rendszerbe hozni: nem éppen könnyű feladat. Kísérletképpen azonban mégis megpróbáljuk e neveket bizonyos szempontok szerint csoportosítani. Főlegesen megjegyeznünk, hogy e nevek egész komplexumát felölelni és rendezni merő lehetetlenség.

Származási nevek országok után: Böhme Böhmer; Deutsch Deutschländer, Schwab, Reich (= Németországból való); Bloch, Floch, Wollach, Wohl, Wellisch (= wälsch = olaszországi); Engländer; Frankl, Frank¹ (= törökországi); Holländer; Hess; Mahrer, Mährer; Oesterreicher; Preisz, Preuss (= porosz); Pollak, Poll, Poller, Pohl (= lengyel); Reisz, Reuss, Reiszmann (= orosz); Schlesinger (= sziléziai); Schweizer; Tyroler; Türk, Türkl, Ungar.

Származási nevek helységek után: Auerbach (dimin.: Auer); Arnstein, Backofen, Barber (= Barby, németországi helység); Baumgarten, Bilitz, Bilitzer (= Billitz, galíciai falu); Büchler (= Büchel, németorsz. helység); Brand, Brandl; Budaspitz (= Butrehowitz, morvaorsz. helység); Dembitz; Eibenschütz (dimin.: Schütz), Elbert, Ellenberg, Epstein;

¹ Frank, Frankel, Fraenkel Frenko, Frenkul gyakori család-név keresztényeknél is. L. Nyelvőr, 1907, 95. és 238. l.

A zsidók családneveiről.

— Tanulmány. —

Írta: *Mandl Bernát.*

A rendelet folytán fölvetett új családneveket öseink eleinte csak a hivatalos és a kereskedelmi érintkezésben használták; a község beléletében az uralkodó konzervatív szellemnek megfelelőleg, megszokásból még a régi nevek maradtak használatban. De alig, hogy II. József megtért öseihez, mindenki megint azt a nevet elevenítette föl, melyvel azelőtt élt, vagy tetszése szerint változtatott a kapott hivatalos néven. Aki azelőtt a rendelet miatt addig viselt nevét kénytelen volt egészen mellőzni, vagy egy-két szótaggal megtoldani, vagy megnyírβάλni, újra sietve restitválta régi családnevét. A Hellischauerből lett Schauer visszavetett Hellischauerre, a Burgerből lett megint Preszburger vagy Nikolsburger. Egy lipótzentmiklósi marhakereskedő, kinek a biztos akarata szerint a „Rind“ nevet kellett fölvenni, most Rindauernek írta magát alá, mert Morvaországban élő fivére az összeírásnál a Liptauer nevet kapta. Alig hozott tehát a császári akarat némi rendet a családnevek chaotikus állapotába, a nemeslelkű uralkodó korai halála után megint csak hamar lábrakapott a régi ziláltság. Volt oly eset is, hogy három édes fivestvér közül az egyiket Grafnak, a másodikat Schneidernek, a harmadikat meg Bauernek hívták. Egy másik 1812-ben Brandenburgban előforduló eset még drasztikusabb példát nyújt arról, hogy ezidőben a zsidók mily kevés súlyt fektettek a családi hovatartozandóság kifejezésére. Ott egy Lazarus Isák nevű ember hét fia a következő családnevet vette föl: Isák, Süßmann, Brandis, Elbethal, Lazarus és Brandy. Nagy változások történtek e tekintetben öseink között a magyarok, vagy tótok lakta vidékeken is, ahol megint régi magyar és tót vezetékneveikkel éltek. Az 1795-iki zsidó

Geiringer, Glatz, Glatzer; Holitsch, Hollitscher; Katscher; Keller, Kell (= Kolin, Csehországban), Krieshaber (dimin.: Haber (Kriegshaber, bajor helység); Kuttner; Machlup (= Miecholup, csehorsz. falu); Popper (= Poppe, Posenben); Pillitz (= Pilez); Rechnitz, Rechnitzer; Strasser (dimin.: Strassnitzerből); Tauszky, Tauszig (= Tauss, csehorsz. helység), Thein; Wottitz. A zsidók közt oly gyakori: Berger, Bürger, Hofer és Steiner nevek a Berg, Burg, Hof és Stein alapszókkal összetett helységnevekből képződtek.

Szláv származási nevek: Beneschofszky (= Beneschau, Csehország), Bodanszky, Moravések, Pollaések, Plaések (= lengyel), Rusznák, Rakovszky, Szaborszky, Turcsányszky, Verbovszky.

Patronymika: Abel, Abeles (Abraham); Angelus, Antscherl, Engel, Engelsmann (Angelus = Ansel); Bär, Beer, Bermann (Jisszaszeczhar Dov); Benedikt, Benet, Banet, Binet (Baruch); Bondi (Jomtov); Donath (Natan); Feitl, Faith (Phöbus, Feibis = Feit = Feit); Fisch, Fischl, Fischer, Fischmann (Efraim); Fröud, Freuder, Freuding (Szimcha), Fried, Friedler, Friedmann (Salom, Salomo); Gerstl, Gerstler (Gerston); Gimpel, Gumpel, Gomperz (Mordechaj); Gottlieb (Jedidjah); Gutmann (Jomtov); Hilf, Helfer (Ozer); Hirsch, Hirschler, Hirschmann, Herz, Herzl, Herzmann (Naftali cvi); Heim, Hein, Heimann, Heumann, Heufeld (Chajim); Jaulusz, Julesz, Jolesz (Joel); Justus (Zadok); Koppel, Koppelman, Kaufmann (Jákok); Löw, Löwinger, Löwensohn, Löwenfeld, Löbl, Lebl (Jehuda); Latzkó (Lázár); Meisel, Maislis (Mose); Mandl, Mendl (Menachem v. Emanuel); Mai, May, Mayer, Meiersohn (Meier); Prezmayer (Perez-Mayer); Sachs,¹ Seckel, Sichel (Izsák); Schlomm (Salomo); Wolf, Wolfner, Wolfinger (Benjamin zev).

Szláv patronymika: Berkovics, Herschkovics, Herzka (Herz = Hirsch = Cvi); Jakobovics, Jelenik, Jelinek (Jelen = Hirsch); Ilkovics, Lebovics, Lefkovics; Markovics, Munk, Munks, Menko (= Menachem); Mairovics, Moskovics, Mozesko, Schmolka (= Samuelfi), Schlammovics (= Salomonfi); Wellkovics (= Gedaljafi); Wilsek (= Farkas).

Matronymika. Blum, Blumberg, Blumfeld (Blümele); Bien, Bienenfeld, Bienenstock (Deborah); Süsz, Süszmann (Süszl = Dolce); Edelmann (Edel); Feigl (Veigele = Vögele); Fromm, Frommer (Frummet); Glück, Glücklich, Glücksmann (Glücke); Gold, Goldner, Goldmann (Golde); Jeitelesz (Jittel); Liebling, Liebmann (Liebele); Perl, Perlesz, Margalith (Perle, Perele); Rosner, Rosinger, Rosenfeld (Rose); Schön,² Schönmann, Schönfeld stb. (Schöndel); Spronz, Sprinzeles (Esperanza = Sprince).

Szláv matronymika. Fialba (Viola = Feigl); Stiaszny (= boldog = Glückel); Ruzicska (Rösele).

Foglalkozási nevek: Bader, Bleyer, Brettschneider, Drechsler, Färber, Fellner, Fischer, Gürtler, Glaser, Gerber, Geiger, Goldschmied, Goldstickér, Goldscheider, Goldzieher, Knöpfler, Knöpfelmacher, Krämer, Lederer, Müller, Pfeifer, Perlflechter, Quastler, Quittner, Salzer, Seiler, Seidner, Sattler, Scherer, Schneider, Schnitzer, Schnürmacher, Schreiber, Tischler, Wachslér, Weber, Wirth, Weiner, Weinmann, Wollner, Zollner.

Szláv foglalkozási nevek: Koralek (kláriskereskedő); Krajcsik (szabó); Kudelka (csepüs); Mittler (Mydlar = szappanos); Robicsek (munkás).

A lakóházak cégére után: Ochs, Stier, Lamm, Rindskopf, Adler (szláv. = Orlik), Hahn (szláv. = Kohut), Strausz, Hecht (szláv. = Stuka = Stuks), Schiff, Schloss, Stern.

Tulajdonnévnevek: Grosz, Klein, Schwarz, Weisz,

Braun, Roth, Gelb, Huboch, Lustig, Stark, Lang, Kurz, Alt, Neu, Jung, Fleiszig stb.

Szláv tulajdonnévnevek: Bledy, Oblat, Bellák (fehér); Czerny (fekete); Cservenka (vörös); Hatschek, Hazek (= kapoes), Kutschera (göndör); Medak (poszméh); Pipke (= pipa); Pisk (= csőr = Schnabel); Zelenka, Zelnyk (= zöld).

Képzelti nevek: Apfel, Apfelbaum, Eichenwald, Ehrenwald, Silberfeld, Nussbaum, Frühling, Sommer, Herbst, Winter, Sonntag, Montag, Freitag, Feldmann, Waldmann stb.

Abbreviaturák: Asch, Ascher (אש Eisenstadt Kismarton); Basch (בש ben Simon); Baek (באק ben Kodós); Bram, Bramer (ברע ben reb Mose); Brasch (ברש ben reb Simon); Brill, Brüll, Brüller (בריל ben reb Jonah Leb); Brod, Bard (ברד ben reb Dávid); Fakh (פק Frauenkirchen Boldogasszonyfalva); Katz (כץ Kohen ezedelek); Schatz (שצ selach ezibur); Nasch, Nacher (נש Nikolsburg); Pach, Pacher (פח potcaeh choszem persétvésnök).

¹ Mások szerint e név egy abbreviatura: זקש: זרע קדיש.

² Ilyen nevű zsidók közül sokan a régi időben (XVII—XVIII. században) híres Jafeh v. Jofé-családból származtatják magukat.